

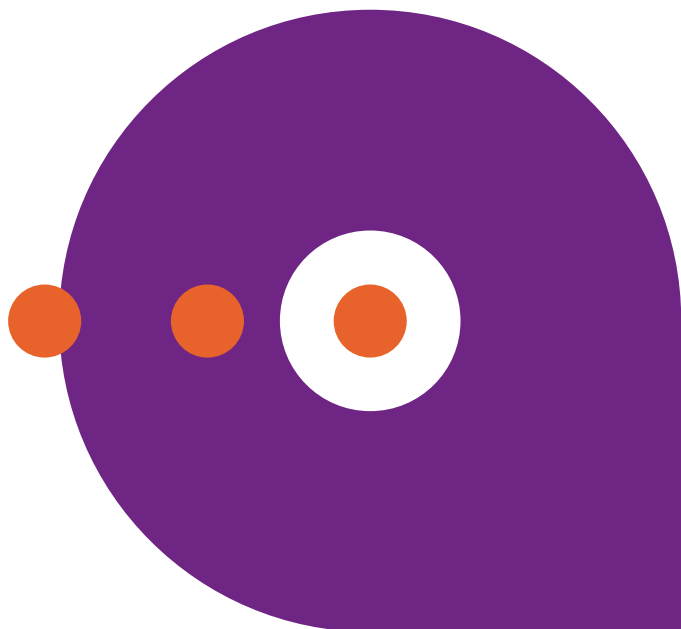
EUROPEES **BURGERPANEL**

OVER INTERGENERATIONELE RECHTVAARDIGHEID

Informatiepakket

Inhoud

1. PROCES	
Wat zijn Europese burgerpanels?	4
Hoe gaat dit Europees burgerpanel in zijn werk?	4
2. OPDRACHT	
Waar zal ik aan werken?	6
Uw rol	6
3. ONDERWERP	
Wat moet ik weten over intergenerationele rechtvaardigheid?	6
Welke aspecten vallen eronder?	8
Wat kan de strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid omvatten?	9
<i>Beter bestuur en democratische participatie</i>	9
<i>Samen de langetermijnuitdagingen aanpakken</i>	10
<i>Mensen beschermen en sterkere gemeenschappen opbouwen</i>	10
Voorbeelden van intergenerationele rechtvaardigheid in de EU	11
Stel dat... u mocht bedenken hoe een rechtvaardige toekomst voor alle generaties eruitziet	13
4. EXTRA bronnenmateriaal	14

Inleiding

Hartelijk welkom bij het Europees burgerpanel over “intergenerationele rechtvaardigheid”. Bedankt dat u zich bij ons hebt aangesloten. We hopen dat dit een plezierige, inspirerende en zinvolle ervaring voor u gaat worden! Doordat u de uitnodiging van de Europese Commissie hebt geaccepteerd, maakt u nu deel uit van een bijzonder traject. Sinds 2021 hebben 1800 mensen uit heel Europa zich aangesloten bij vergelijkbare burgerpanels. Zij hebben hun standpunten gedeeld en het EU-beleid helpen vormgeven. Nu is het aan u!

U bent een van de 150 willekeurig geselecteerde burgers uit alle 27 lidstaten van de Europese Unie (EU). Samen weerspiegelt u allen de diversiteit van de EU. In de komende maanden gaat u aan de slag met het opstellen van aanbevelingen voor belangrijke aspecten van de **strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid**, waar de Europese Commissie momenteel aan werkt. U krijgt de tijd om te luisteren naar, te leren van en ideeën uit te wisselen met andere burgers en zo uw suggesties voor de Europese Commissie voor te bereiden.

Wij doen ons best om ervoor te zorgen dat u zich van begin tot eind welkom en gesteund voelt. We kijken ernaar uit om samen met u aan de slag te gaan.

WIE ORGANISEERT DIT PANEL?

Het panel wordt georganiseerd door de **Europese Commissie**. De Europese Commissie is de EU-instelling die nieuwe wetten voorstelt en ervoor zorgt dat bestaande wetten worden nageleefd. Ze houdt zich bezig met de dagelijkse werkzaamheden van de EU, zoals de uitvoering van programma's en het beheer van de begroting. Ze streeft ernaar het leven in Europa te verbeteren op gebieden als handel, milieu en eerlijke concurrentie.

Op dit moment bereidt de Commissie een nieuwe strategie voor om te zorgen voor een rechtvaardig beleid voor alle generaties – jong, oud en in de toekomst. Voordat de strategie in de eerste helft van 2026 wordt gepresenteerd, wil de Commissie de mening van

mensen in heel Europa horen. Door de perspectieven van burgers uit alle lagen van de samenleving en de EU-lidstaten samen te brengen, zorgt dit panel ervoor dat de aanbevelingen de standpunten en voorkeuren van de EU-burgers weerspiegelen. Uw deelname aan dit burgerpanel is belangrijk en helpt om gebieden in kaart te brengen waar actie op Europees niveau noodzakelijk en het meest zinvol zou zijn. Het doel van de strategie is om de communicatie tussen de generaties te versterken en ervoor te zorgen dat de belangen van de huidige en toekomstige generaties in al het beleid en alle besluitvorming worden gerespecteerd. Uw aanbevelingen en suggesties helpen om die strategie vorm te geven.

Dit informatiepakket is bedoeld om u stapsgewijs door het proces te begeleiden. Het bestaat uit drie onderdelen en een bijlage met extra bronnenmateriaal.

1. **PROCES:**
WAT ZIJN EUROPESE
BURGERPANELS? 4
2. **OPDRACHT:**
WAAR ZAL IK AAN WERKEN? 6
3. **ONDERWERP:**
T MOET IK WETEN OVER
INTERGENERATIONELE
RECHTVAARDIGHEID? 8

1/Proces

Wat zijn Europese burgerpanels?

Bij de Europese burgerpanels komen willekeurig geselecteerde deelnemers uit alle 27 lidstaten samen om nieuwe initiatieven te bespreken die van belang zijn voor de toekomst van de EU. Dit is uw kans om bij te dragen aan rechtvaardigheid tussen de generaties. U sluit zich aan bij 149 andere burgers uit alle lidstaten die de diversiteit van EU-burgers weerspiegelen, onder meer op basis van leeftijd, geslacht of nationaliteit. Een op de drie panelleden is jonger dan 29 jaar, zodat er daadwerkelijk een dialoog tussen de generaties plaatsvindt. Samen vormen jullie het Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid.

Burgerpanels op Europees niveau werden voor het eerst gehouden tijdens de Conferentie over de toekomst van Europa in 2021-2022. Uit de conferentie bleek hoe waardevol de inbreng van burgers kan zijn, en de 800 willekeurig geselecteerde burgers vroegen om ook op andere manieren betrokken te worden bij de besluitvorming van de EU. Als reactie hierop heeft Commissievoorzitter Ursula von der Leyen de burgerpanels tot een vast onderdeel van de Europese beleidsvorming gemaakt.

Sindsdien hebben burgers gewerkt aan onderwerpen als [voedselverspilling](#), [virtuele werelden](#), [leermobiliteit](#), [energie-efficiëntie](#), [de bestrijding van haat in de samenleving](#) en [de langetermijnbegroting van de EU](#).

HOE GAAT DIT EUROPEES BURGERPANEL IN ZIJN WERK?

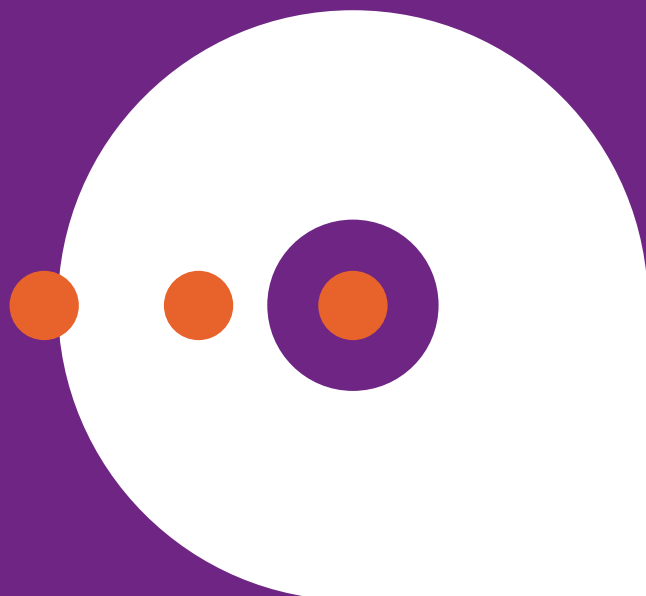
U werkt in **kleine groepen** (van ongeveer twaalf personen) en in **grotere sessies** waarbij iedereen samenkomt. In de kleine groepen verdiept u zich in het onderwerp, wisselt u van mening en werkt u ideeën uit voor de definitieve aanbevelingen. Tijdens de grote sessies kunt u van gedachten wisselen, naar elkaar en naar deskundigen luisteren en feedback geven over de ideeën van de andere kleine groepen. Aan het eind van het burgerpanel worden de aanbevelingen door het gehele panel aangenomen.

U kunt praten in de EU-taal waarin u zich het meeste thuis voelt, aangezien **professionele tolken** ervoor zorgen dat iedereen elkaar begrijpt in alle 24 officiële EU-talen.

U wordt ook ondersteund door drie andere groepen:

- **Experts** van het **kenniscomité** zullen uw vragen beantwoorden, het onderwerp uitleggen en achtergrondinformatie verschaffen over zowel intergenerationele rechtvaardigheid als over de EU. U zult ook in gesprek gaan met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, de EU-instellingen en de academische wereld.
- **Facilitatoren** zorgen ervoor dat de kleine groepssessies soepel verlopen en dat iedereen zijn zegje kan doen en gehoord wordt.
- **Medewerkers van de Europese Commissie** zullen naar uw gesprekken luisteren en met uw input aan de slag gaan bij de strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid.

Het kan zijn dat sommige **waarnemers** – zoals wetenschappelijke onderzoekers – bij de sessies aanwezig zijn, maar zij mengen zich niet in de gesprekken. **Journalisten** kunnen ook vragen om deelnemers te interviewen en zo hun ervaringen met het grote publiek te delen, maar dit is vrijwillig en u hoeft niet aan een interview mee te werken als u dat niet wilt.

U ontmoet de andere deelnemers drie keer: twee keer persoonlijk in Brussel en één keer online.

- **Sessie 1**
12-14 september 2025 (in Brussel)
- **Sessie 2**
17-19 oktober 2025
(online via een videoconferentie)
- **Sessie 3**
14-16 November 2025 (in Brussel)

Wij verzoeken u om u aan de tijden van de vergaderingen te houden en om bij elke sessie aanwezig te zijn. Bij praktische problemen kan ons ondersteuningsteam u helpen. Laat het ons weten als u medische hulp nodig hebt – er is ondersteuning ter plaatse of via de receptie van uw hotel beschikbaar. Als u speciale behoeften hebt met betrekking tot de toegang tot het gebouw of andere ondersteuning, kunt u vragen om een **begeleider** mee te nemen die u tijdens de panelbijeenkomst kan bijstaan. Als u minderjarig bent, moet u begeleid worden door een volwassene. Alleen de 150 geselecteerde burgers kunnen deelnemen aan de paneldiscussies. Begeleiders mogen wel meekijken, en ook aanwezig zijn bij de sociale evenementen.

Elke avond (donderdag, vrijdag, zaterdag) organiseren we informele **sociale evenementen** zoals diners of recepties. Dat zijn de perfecte gelegenheden om andere deelnemers uit uw eigen land en de hele EU te ontmoeten. De deelname is vrijwillig, maar wij moedigen u van harte aan om mee te doen! Als u hulp nodig hebt, vragen hebt of iets ongepast opmerkt, aarzel dan niet om de **functionaris voor inclusie**.

Naast het panel houden we ook een **online debat op het platform voor burgerparticipatie**, waar iedere EU-burger zijn ideeën over intergenerationele rechtvaardigheid kan delen. Nodig gerust uw familie, vrienden en collega's uit om mee te doen en om hun perspectieven online te delen.

U kunt ook posts op sociale media plaatsen over uw ervaringen in het panel. Let er dan wel op dat u geen persoonlijke gegevens of standpunten van andere deelnemers deelt, en respecteer ieders privacy.

2 / Opdracht

Waar zal ik aan werken?

In de eerste helft van 2026 zal de Europese Commissie een strategie voor intergenerationale rechtvaardigheid vaststellen.

De EU heeft al aan meerdere initiatieven gewerkt om verschillende generaties bij elkaar te brengen en ervoor te zorgen dat haar beslissingen eerlijk zijn en tegemoetkomen aan de behoeften van verschillende generaties. In 2007 was de mededeling [“Meer solidariteit tussen de generaties”](#) gericht op het gezinsbeleid. 2012 was het [“Europees Jaar voor actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties”](#). Recentere initiatieven zijn onder andere de [EU-strategie voor jongeren 2019-2027](#), het groenboek van 2021 [over de vergrijzing – Bevorderen van intergenerationale solidariteit en verantwoordelijkheid](#) en de mededeling [“Demografische verandering in Europa: een toolbox voor actie”](#) van 2023. De EU gebruikt ook instrumenten zoals de [EU-jongerendialoog](#), het [EU-platform voor de participatie van kinderen](#) en de [Europese burgerpanels](#) om de dialoog binnen en tussen de verschillende generaties te ondersteunen.

Nadenken over de toekomst is al geruime tijd een belangrijk aspect bij EU-beleidsvorming. De Commissie publiceert jaarlijks een strategisch prognoseverslag om de langetermijnplanning te ondersteunen en om beleidsmakers te helpen bij het overwegen van de mogelijke gevolgen van de keuzes van vandaag voor toekomstige generaties.

In de politieke beleidslijnen voor 2024-2029 (een strategisch vijfjarenplan van de voorzitter van de Europese Commissie) wordt gesteld dat de beslissingen die vandaag worden genomen, toekomstige generaties niet mogen schaden en dat er meer solidariteit en betrokkenheid tussen mensen van verschillende leeftijden moet worden gecreëerd. Om dit te bereiken heeft commissaris Glenn Micallef de taak gekregen om een strategie voor intergenerationale rechtvaardigheid te ontwikkelen en op die manier in kaart te brengen hoe we de communicatie tussen de generaties kunnen verbeteren en ervoor kunnen zorgen dat de belangen van de huidige en de toekomstige generaties worden gerespecteerd tijdens het opstellen van beleid en wetgeving.

De strategie voor intergenerationale rechtvaardigheid zal de eerste in haar soort zijn die op EU-niveau wordt ontwikkeld en sluit aan bij de wereldwijde inspanningen om een langetermijnbenadering voor planning en beleid te hanteren. In september 2024 hebben de wereldleiders het [Pact voor de Toekomst](#) aangenomen, dat verbintenissen omvat ter bescherming van de behoeften van de toekomstige generaties en waarborgt dat beslissingen

worden genomen met hun belangen in het achterhoofd. De strategie voor intergenerationale rechtvaardigheid zal niet bij wet worden vastgelegd. Formeel zal de strategie een mededeling zijn, een officieel EU-document waarin intenties, geplande beleidslijnen en prioriteiten worden uiteengezet. Ze zal een beleidsdocument zijn waarin wordt uitgelegd waarom rechtvaardigheid tussen de generaties belangrijk is, welke acties op Europees niveau noodzakelijk en mogelijk zijn en hoe dit perspectief in al ons beleid en onze besluitvorming kan worden gerespecteerd. Het doel is een rechtvaardiger Europa voor iedereen – nu en in de toekomst.

UW ROL

Uw rol als panellid is om uw ideeën en standpunten over intergenerationale rechtvaardigheid te delen en te helpen om een reeks aanbevelingen voor de Europese Commissie te formuleren. De voorbereidingen voor de strategie zijn vanaf het begin zo opgezet dat ze inclusief en participatief zijn. Tot nu toe is een breed scala van belanghebbenden betrokken geweest, van internationale organisaties tot beleidsmakers, deskundigen, het maatschappelijk middenveld en burgers. Samen hebben ze de betekenis van rechtvaardigheid tussen generaties onderzocht, problemen geïdentificeerd die daarmee samenhangen en zich voorgesteld hoe een rechtvaardiger toekomst voor iedereen eruit zou kunnen zien.

Meer informatie over dat proces vindt u [hier](#), en over de eerste inzichten die in het begin van het proces zijn verzameld [hier](#). Als lid van het burgerpanel kunt u voortbouwen op dit werk en tegelijkertijd uw eigen ideeën inbrengen en nieuwe gebieden verkennen die volgens u aandacht verdienen.

Bovendien helpt u om deze belangrijke vraag te onderzoeken:

Wat moeten we nu doen om de Europese Unie rechtvaardiger te maken voor alle huidige en toekomstige generaties?

U zult deze vraag vanuit twee belangrijke invalshoeken bekijken:

- 1. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat beslissingen van vandaag toekomstige generaties niet schaden, en we de belangen van zowel de huidige als de toekomstige generaties respecteren?**
- 2. Hoe kunnen we de communicatie, solidariteit en betrokkenheid tussen generaties versterken?**

Samen met de andere panelleden en met de steun van experts en facilitatoren gaat u deze vragen tijdens drie sessies nader onderzoeken:

SESSIE 1: U krijgt meer informatie over het onderwerp en denkt samen na over hoe een rechtvaardig Europa eruit zou moeten zien. U denkt na over uiteenlopende visies en stelt de stappen vast die nodig zijn om ze in praktijk te brengen.

SESSIE 2: U stelt suggesties op om de inhoud van de strategie vorm te geven. U luistert naar experts, onderzoekers en creatieve denkers en werkt vervolgens in groepen om specifieke ideeën en voorstellen te ontwikkelen.

SESSIE 3: U werkt uw ideeën en voorstellen verder uit. Uiteindelijk groeien deze ideeën en voorstellen uit tot de definitieve aanbevelingen die aan de Europese Commissie worden gericht. Aan het einde van deze laatste sessie zal over de aanbevelingen worden gestemd en worden ze al dan niet aangenomen.

Na afloop van het panel zullen uw collectieve visie, prioriteiten en aanbevelingen worden meegenomen in het denkproces rond de strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid. De Europese Commissie zal ook een eindverslag publiceren van dit Europees burgerpanel, inclusief de aanbevelingen die door het panel zijn aangenomen (als voorbeeld vindt u [hier](#) het verslag van het meest recente burgerpanel "Een nieuwe Europese begroting die past bij onze ambities").

3 / Onderwerp

Wat moet ik weten over intergenerationele rechtvaardigheid?

Om de grote uitdagingen van deze tijd aan te pakken, zoals klimaatverandering, demografische veranderingen, ongelijkheid en wereldwijde instabiliteit, moeten we onze manier van leven heroverwegen en als samenleving beslissingen nemen. Deze ontwikkelingen leiden tot politieke spanningen en conflicten, maar ze bieden ook een uitgelezen kans voor de EU om proactief op te treden. Hierdoor is het meer dan ooit dringend noodzakelijk om na te denken over rechtvaardigheid tussen de generaties. We moeten een nieuwe weg voorwaarts vinden waarbij iedereen betrokken is: jongere, oudere en toekomstige generaties.

Een van de taken van dit burgerpanel is om vanuit het perspectief van de deelnemers te definiëren wat er met intergenerationele rechtvaardigheid bedoeld wordt en dit om te zetten in een reeks concrete aanbevelingen. Vanuit bestaande academische en praktische perspectieven kan het bijvoorbeeld gaan om meer samenwerking tussen generaties en een toekomstgerichte aanpak. Dit kan onder meer inhouden dat bij de besluitvorming rekening wordt gehouden met het sociaal, economisch, ecologisch en cultureel welzijn van mensen en gemeenschappen, zowel nu als in de toekomst, en dat naast de behoeften op korte termijn meer nadruk wordt gelegd op die voor de lange termijn.

Deze aanpak is niet bedoeld om één perfecte toekomst te ontwikkelen. In plaats daarvan wordt erkend dat verschillende mensen en generaties verschillende behoeften, wensen en verwachtingen hebben, en dat ze allemaal inspraak moeten hebben bij het vormgeven van hun toekomst. Het doel is een samenleving op te bouwen waarin aan de behoeften van alle huidige én toekomstige generaties wordt voldaan en die van toekomstige generaties niet in het gedrang komen, zodat de vooruitgang van de ene generatie niet ten koste gaat van die van de andere.

Intergenerationele rechtvaardigheid biedt ook steun voor belangrijke EU-principes zoals gelijke kansen, sociale bescherming, goede gezondheidszorg en toegang tot basisdiensten. Ze biedt nieuwe manieren om armoede en discriminatie aan te pakken: niet door ervan uit te gaan dat alleen leeftijd mensen kwetsbaar maakt, maar door naar het complete plaatje van ieders situatie te kijken.

Deze manier van denken kan bijdragen tot een veerkrachtigere en inclusievere samenleving in Europa. Ze zet aan tot beleid waarbij wordt overwogen hoe het leven van mensen zich in de loop van de tijd ontwikkelt en hoe keuzes op korte termijn gevolgen kunnen hebben voor de lange termijn. Intergenerationele rechtvaardigheid gaat over het samen opbouwen van een rechtvaardige en duurzame toekomst.

WELKE ASPECTEN VALLEN ERONDER?

De Commissie heeft met hulp van belanghebbenden en deskundigen drie belangrijke gebieden geïdentificeerd waar intergenerationele rechtvaardigheid de toekomst van Europa kan helpen vormgeven:

1. Beter bestuur en democratische participatie

De systemen en instellingen moeten worden versterkt zodat ze beter rekening houden met langetermijnperspectieven. Dit zou kunnen betekenen dat de belangen van zowel de huidige als de toekomstige generaties in aanmerking moeten worden genomen bij de beleidsvorming en de democratische processen. Politieke beslissingen zijn vaak gebaseerd op dringende behoeften op korte termijn, waardoor het moeilijker kan zijn om consequent aandacht te besteden aan uitdagingen die zich langzaam ontwikkelen.

2. Samen de langetermijndagingen aanpakken

Vraagstukken als klimaatverandering, verontreiniging, demografische veranderingen, eerlijke toegang tot huisvesting, toekomstgericht onderwijs en een gebrek aan innovatie treffen alle generaties. Het aanpakken van deze langetermijnproblemen zou blijvende voordelen kunnen opleveren voor toekomstige generaties. Door samen te werken tussen verschillende leeftijdsgroepen kunnen we evenwichtigere en duurzamere oplossingen met een perspectief voor de langere termijn ontwikkelen.

3. Mensen beschermen en sterkere gemeenschappen opbouwen

Als verschillende generaties hun krachten bundelen, kunnen we mensen in nood beter ondersteunen, nu en in de toekomst, door de toegang tot gezondheidszorg en essentiële middelen te verbeteren en bij te dragen aan sociale systemen die beter bestand zijn tegen veranderingen en toekomstige uitdagingen.

WAT KAN DE STRATEGIE VOOR INTERGENERATIONELE RECHTVAARDIGHEID OMVATTEN?

BETER BESTUUR EN DEMOCRATISCHE PARTICIPATIE

In overheidsbeleid moet rekening worden gehouden met zowel het heden als de toekomst en verder worden gekeken dan alleen vandaag om het welzijn van de toekomstige generaties te beschermen. De EU beschikt al over instrumenten die maatregelen op de lange termijn kunnen ondersteunen, waarbij de nadruk ligt op intergenerationele rechtvaardigheid.

Langetermijndenken betekent dat mensen bij de besluitvorming worden betrokken. In een democratie moet iedereen die gevolgen ondervindt van beslissingen, inspraak hebben. Maar beleid weerspiegelt vaak niet de standpunten van alle leeftijdsgroepen, zoals jongeren en de mensen die nog geboren moeten worden.

Het vaststellen van duidelijke doelstellingen en het toewijzen van de nodige middelen zijn eveneens essentieel voor rechtvaardige en toekomstgerichte beslissingen. De EU streeft niet alleen naar economische groei, maar ook naar verbetering van het maatschappelijk, ecologisch en cultureel welzijn. Er worden nieuwe manieren onderzocht om de vooruitgang te meten, zoals kaders die gericht zijn op inclusief en duurzaam welzijn, zodat zowel de huidige als de toekomstige generaties goed kunnen leven.

SAMEN DE LANGETERMIJNUITDAGINGEN AANPAKKEN

Klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en verontreiniging vormen een bedreiging voor het recht van toekomstige generaties op een schoon, gezond en duurzaam milieu. Het is essentieel dat we nu actie ondernemen. Dit houdt in dat we zorgvuldig nadenken over de risico's op lange termijn en ervoor zorgen dat we binnen de grenzen van onze planeet werken. In bepaalde EU-wetgeving en -strategieën, zoals de wet voor natuurherstel en de Europese klimaatwet, is intergenerationale rechtvaardigheid al opgenomen.

Zelfs voordat de milieu- en klimaatcrisis een onderwerp van discussie werd met betrekking tot intergenerationale rechtvaardigheid, werden er debatten gevoerd over eerlijke niveaus van overheidsschuld tussen generaties. Overheden hebben immers sinds het bestaan van de natiestaat schulden, en deze schulden zullen waarschijnlijk blijven bestaan zolang er natiestaten zijn. Deze schijnbaar droge stof is altijd van belang geweest voor intergenerationale rechtvaardigheid.

Technologie zorgt voor vooruitgang, maar brengt ook risico's met zich mee. Grote bedreigingen, van kernwapens tot klimaatrampen, tonen aan dat innovatie nodig is om de planeet, de mensen en de gedeelde waarden te beschermen. De EU hanteert twee belangrijke principes die een evenwicht tot stand brengen tussen innovatie enerzijds en de bescherming van toekomstige generaties anderzijds: het voorzorgsprincipe (om ernstige schade te voorkomen) en het innovatieprincipe (om nieuwe ideeën te ondersteunen).

De financiële crisis van 2008, de COVID-19-pandemie en andere wereldwijde veranderingen zoals de vergrijzing en de klimaatverandering hebben aanleiding gegeven tot bezorgdheid over rechtvaardigheid ten opzichte van jongeren en toekomstige generaties. Deze zorgen hebben onder meer betrekking op de duurzaamheid van de overheidsfinanciën, sociale mobiliteit en gelijke toegang tot basisdiensten zoals gezondheidszorg, pensioenen, onderwijs en sociale zekerheid. Werkgelegenheid voor jongeren, flexibele pensioenen en betaalbare huisvesting zijn gemeenschappelijke zorgen in de hele EU.

MENSEN BESCHERMEN EN STERKERE GEMEENSCHAPPEN OPBOUWEN

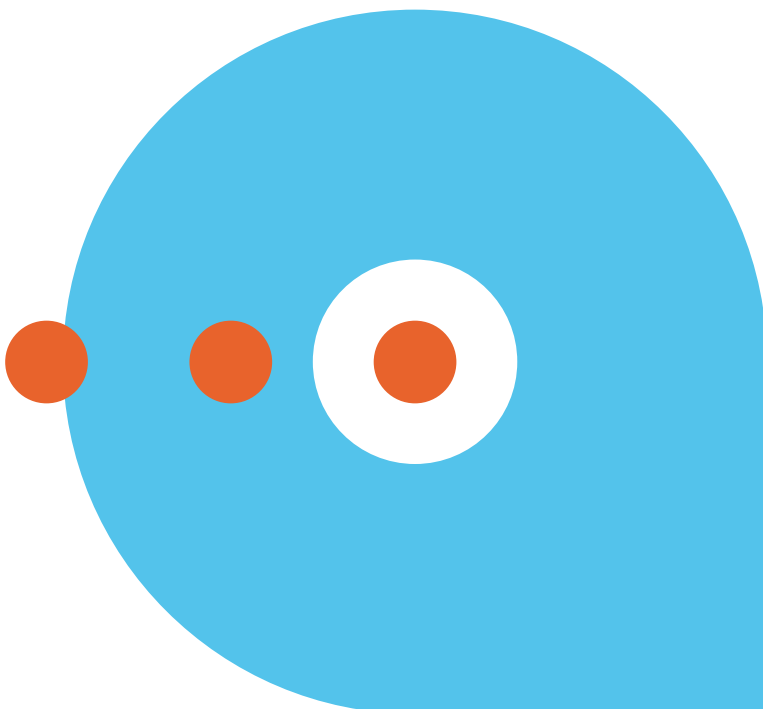
Onderwerpen die in verband met intergenerationale rechtvaardigheid worden besproken, zijn onder meer gezondheid, zorg, veiligheid, digitale integratie en toegang tot diensten. Door voor het hele leven te plannen en vooruit te denken, kunnen we oplossingen creëren waarbij rekening wordt gehouden met ieders behoeften.

Paraatheid en veiligheid zijn dringende prioriteiten vanwege geopolitieke risico's. Het aanpakken van veiligheidsuitdagingen is cruciaal om de stabiliteit te waarborgen en de burgers te beschermen. Het is essentieel te erkennen dat vrede een fundamentele voorwaarde blijft voor het welzijn van de mens en de ontwikkeling van de samenleving op lange termijn. Alleen in vreedzame omgevingen kunnen mensen hun potentieel ten volle benutten – een factor met blijvende gevolgen voor de levenskwaliteit en de kansen van toekomstige generaties. Intergenerationeel denken kan de risico's voor kwetsbare groepen verder verminderen en de veerkracht op lange termijn verbeteren.

De gezondheidszorg en de zorgstelsels staan voor grote uitdagingen. Mensen leven langer en de kosten van de zorg nemen toe. Deze veranderingen kunnen de ongelijkheden vergroten. Langetermijndenken en vertrouwen in instellingen zijn essentieel om gelijke toegang en gezondheidszorg te waarborgen die nu en in de toekomst aan ieders behoeften voldoen.

Sociale cohesie verbindt generaties en bouwt sterkere gemeenschappen door wederzijdse steun, gedeelde waarden en samenwerking tussen leeftijdsgroepen te bevorderen. Wanneer mensen van verschillende leeftijden en achtergronden samenkomen – via mentorschap, gemeenschapsprogramma's of gedeelde projecten – wisselen ze kennis en vaardigheden uit en lopen traditie en innovatie in elkaar over, wat het collectieve welzijn verrijkt. Het helpt uitsluiting te voorkomen en ondersteunt de veerkracht. Dergelijke benaderingen kunnen helpen om leeftijdsdiscriminatie tegen te gaan, intergenerationale mobiliteit te verbeteren en sectoren zoals de landbouw nieuw leven in te blazen.

De Europese pijler van sociale rechten omvat de toegang tot essentiële diensten zoals vervoer, energie en financiën. Deze diensten moeten van hoge kwaliteit, toegankelijk, betaalbaar en lokaal beschikbaar zijn. De behoeften tussen stedelijke en landelijke gebieden kunnen verschillen en de beslissingen van vandaag zullen van invloed zijn op de ontwikkeling van deze diensten in de toekomst. Daarom is langetermijnplanning van vitaal belang.

VOORBEELDEN VAN INTERGENERATIONELE RECHTVAARDIGHEID IN DE EU

De Europese Unie is sinds haar oprichting opgezet als een langetermijnproject dat tot doel heeft de vrede, het welzijn en de welvaart van haar burgers veilig te stellen – nu en voor de toekomstige generaties. Solidariteit en samenwerking tussen de generaties zijn fundamenteel geweest voor deze visie, zoals benadrukt in de Schuman-verklaring. Daarin werd ook benadrukt dat de Europese Unie opgebouwd moet zijn op prestaties die een “feitelijke solidariteit” creëren. Artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Handvest van de grondrechten verwijzen beide naar verantwoordelijkheden jegens toekomstige generaties, wat de toekomstgerichtheid van de EU onderstreept.

In de hele Europese Unie en daarbuiten zijn er verschillende voorbeelden waar gemeenschappen de kwestie van intergenerationale rechtvaardigheid creatief en origineel hebben aangepakt. Hieronder volgen een aantal voorbeelden die de leden van het burgerpanel kunnen helpen om zich voor te stellen hoe een intergenerationale rechtvaardig perspectief in de praktijk eruit zou kunnen zien.

TÜBINGEN

In de Duitse stad Tübingen werd in het gemeentelijk theater een toneelstuk opgevoerd dat zich richtte op de gevaren van kortetermijndenken en het negeren van de toekomst. Om het publiek beter te laten beseffen dat na hen nog vele anderen lang zullen leven, waren sommige stoelen in de zaal “gereserveerd voor de toekomstige generaties”. Op die stoelen stonden namen en geboortedatums, en de aanwezigen werd gevraagd ze leeg te laten. Die insteek was bedoeld om het publiek er extra aan te herinneren dat onze beslissingen van vandaag gevolgen hebben die tot ver in de toekomst kunnen doorlopen.

AMSTERDAM

Eind jaren negentig vonden er in een wijk in Amsterdam grote veranderingen plaats toen veel Turkse en Marokkaanse immigranten zich daar vestigden en er nieuwe culturen, winkels en moskeeën kwamen. Tegelijkertijd vertrokken veel Nederlandse gezinnen, waardoor er een oudere Nederlandse bevolking achterbleef. Die mensen begonnen zich vreemden te voelen in hun eigen omgeving. Hoewel er geen sprake was van een openlijk conflict, gingen de mensen zich wel meer afzonderen en een groeiend gevoel van spanning en isolement nestelde zich in de wijk. Dat veranderde toen het Amsterdam Museum een storytelling-project lanceerde om herinneringen te verzamelen van de oorspronkelijke Nederlandse bewoners. Na verloop van tijd sloten immigranten zich aan bij het project en deelden ze niet alleen verhalen over Amsterdam, maar ook over de kleine dorpen waar ze vandaan kwamen. Deze verhalen spraken de mensen aan en ze kwamen erachter dat hun plattelandsverleden niet zo veel verschilde van dat van de grootouders van de Nederlandse bewoners. Het project is een goed voorbeeld van hoe daadwerkelijk verandering bewerkstelligd kan worden door simpelweg naar elkaar te luisteren, en hoe onwaarschijnlijke partners, zoals een museum, kunnen helpen een gemeenschap te verenigen door collectieve herinneringen op te roepen en te delen en zo intergenerationale en interculturele verbindingen op te bouwen.

ZARAGOZA

Het project “The Door Breakers” in Zaragoza is een ander praktijkvoorbeeld van intergenerationale rechtvaardigheid. In tegenstelling tot het project in Amsterdam richt dit project zich op de belangen en behoeften van de jongere generaties. Dit initiatief geeft jongeren van 16 tot 21 jaar de mogelijkheid om adviseurs te worden voor de stedelijke musea. Door jongeren rechtstreeks bij de besluitvorming te betrekken en ze te laten kiezen wat er wordt geëxposeerd en hoe ze de bredere gemeenschap en

museumbezoekers willen bereiken, zorgt het project ervoor dat musea ook de interesses, creativiteit en behoeften van jongere burgers afspiegelen. De jonge adviseurs stellen verbeteringen voor, zetten activiteiten op en helpen strategieën vorm te geven om hun leeftijdsgenoten aan te trekken en te betrekken, waardoor cultuur toegankelijker wordt voor en beter afgestemd is op nieuwe generaties. Bovendien geeft het project jongeren echt verantwoordelijkheid voor het culturele leven van hun gemeenschap. Er wordt stilgestaan bij het feit dat de jongeren van vandaag de culturele instellingen zullen erven, en ze worden ook aangemoedigd om verantwoordelijkheid te nemen voor het behoud en de vernieuwing van cultureel erfgoed.

MALMÖ

De transformatie van Varvsstaden in Malmö is een ander sterk voorbeeld van intergenerationele rechtvaardigheid. Dit innovatieve stadsontwikkelingsproject is er niet alleen op gericht een historisch gebied nieuw leven in te blazen, maar ook op het waarborgen van een duurzame toekomst voor mensen van alle leeftijden, inclusief de toekomstige generaties. Door bestaande gebouwen en materialen te behouden en te hergebruiken, minimaliseert het Varvsstaden-project afval en vermindert het de CO2-uitstoot, wat de ecologische voetafdruk voor toekomstige generaties verkleint.

Het initiatief omvat een “materialenbank” waarin materialen uit ontmantelde structuren gecatalogiseerd worden voor hergebruik en hanteert zo de principes van de circulaire economie. Het project bevordert ook de betrokkenheid van de gemeenschap en omarmt bestuur op basis van samenwerking, waarbij ontwikkelingsdoelstellingen worden afgestemd op de behoeften van de gemeenschap. Deze aanpak is niet alleen een eerbetoon aan het industriële erfgoed van het gebied, maar creëert ook levendige en inclusieve ruimten waar verschillende generaties samen kunnen leven, werken en gedijen. Door prioriteit te geven aan duurzaamheid en betrokkenheid van de gemeenschap, laat Varvsstaden zien hoe doordachte stedelijke planning zowel de huidige als de toekomstige bewoners ten goede kan komen. Daarbij wordt gewaarborgd dat de behoeften van vandaag de kansen van morgen niet in gevaar brengen.

WARSCHAU

Polen kondigde in het najaar van 2024 de lancering aan van een project voor een intergenerationele school. Het doel is om scholen open te stellen voor activiteiten voor senioren én jongeren om samenwerking en wederzijds leren tussen de generaties te bevorderen. De minister van Onderwijs, Barbara Nowacka, heeft het project tijdens de Europese dag van de solidariteit tussen de generaties onder de aandacht gebracht en benadrukte daarbij hoe belangrijk het is om, in de huidige gefragmenteerde samenleving, de banden tussen de generaties te versterken en de uitwisseling van kennis te bevorderen. Daarbij profiteren jongeren van de ervaring van ouderen en leren ouderen nieuwe vaardigheden – zoals digitale skills – van jongeren.

Dit initiatief werd aangevuld met het bredere kader van de “dialogo tussen culturen en generaties” die tijdens het Poolse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2025 werd bevorderd, en waarin de nadruk erop werd gelegd dat cultuur kan fungeren als brug tussen verschillende tradities, talen en ervaringen. Met deze inspanningen tezamen wordt geprobeerd intergenerationele rechtvaardigheid en solidariteit in het onderwijs en het gemeenschapsleven te verankeren, zodat meerdere generaties actief deelnemen aan gedeelde sociale en culturele ruimten.

STEL DAT... U MOCHT BEDENKEN HOE EEN RECHTVAARDIGE TOEKOMST VOOR ALLE GENERATIES ERUITZIET

De juiste vragen stellen is vaak net zo belangrijk als de juiste antwoorden vinden. Hieronder vindt u tien “**Stel dat**”-beweringen die uitnodigen tot reflectie, inspiratie opwekken en een open blik op nieuwe perspectieven bieden. Neem de tijd om erover na te denken. Ze zijn niet bedoeld om er onmiddellijk op te reageren. Gebruik ze in plaats daarvan als leidraad en inspiratie tijdens het volledige burgerpanel. We kijken ernaar uit om deze en andere stellingen verder met u te onderzoeken.

Stel dat... we in de beslissingen van vandaag rekening houden met ongelijkheden die er in de toekomst door kunnen ontstaan.

Stel dat... leeftijdsdiversiteit als een kracht zou worden gezien.

Stel dat... de natuur een stem zou hebben.

Stel dat... zorg – voor onszelf, anderen en al het leven – het doel van ons leven zou zijn.

Stel dat... we veerkrachtige, democratische samenlevingen zouden bouwen waar iedereen een stem heeft en in zijn toekomst gelooft en waar niemand wordt gemarginaliseerd.

Stel dat... onderwijs mensen van alle leeftijden zou helpen om levensvaardigheden te verwerven, kennis over generaties heen te delen en het collectieve welzijn te verbeteren.

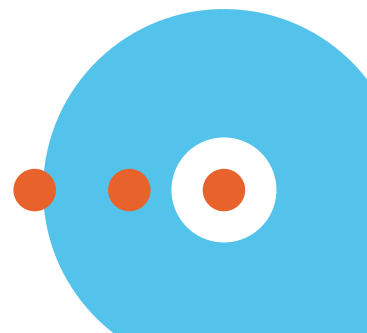
Stel dat... elke stad, elke regio en/of elk land een (intergenerationele) raad zou hebben die de rechten van de huidige en toekomstige generaties op een gezonde planeet verdedigt.

Stel dat... financiële beslissingen zouden worden gebaseerd op een duidelijk principe om geen schade te berokkenen, waaronder het perspectief van de toekomstige generaties.

Stel dat... coöperatieve (intergenerationele) huisvestingsmodellen een onmisbare hoeksteen van het overheidsbeleid zouden zijn.

Stel dat... iedereen de tijd en de middelen zou hebben om rechtstreeks deel te nemen aan beleidsvorming.

Stel dat... de verhalen die we vandaag vertellen de toekomst zouden vormgeven en de basis zouden vormen om het beleid van morgen te ontwerpen.

4 / Extra bronnenmateriaal

Wilt u meer weten over het onderwerp? Hieronder vindt u een lijst van bronnen die de Europese Commissie en externe deskundigen van het kenniscomité voor u hebben geselecteerd. U hoeft ze niet (allemaal) te lezen of te bekijken, maar als u nieuwsgierig bent en meer te weten wilt komen, vormen ze een eenvoudige, toegankelijke en nuttige inleiding tot het onderwerp.

Lijst van voorgestelde bronnen

Is u nieuwsgierig bent en inspiratie wilt opdoen:

- Intergenerational Fairness Day Podcast; Introducing Intergenerational Fairness: A Global Movement (podcast, 7 afleveringen): <https://www.buzzsprout.com/2273376/episodes/13926495-introducing-intergenerational-fairness-a-global-movement>
- A New Intergenerational Contract: <https://www.if.org.uk/research-posts/a-new-intergenerational-contract/>.
- Commissaris voor toekomstige generaties van Wales (video): [A thank you from Ameerah, Year 2050, Cymru](#).
- Roman Krznaric: [How to be a good ancestor](#) | TED Talk (video, Engels met ondertiteling).
- An intro to Intergenerational Fairness in Europe: The Imperative, the Journey, & the Opportunity: <https://playingwithtime.substack.com/p/dispatches-8-an-intro-to-intergenerational>.
- Intergenerational Fairness in 90 seconds (video): <https://youtu.be/64XpNtldAQ>.
- TED-Ed Future Forward – Futures Literacy; how can you explore the future: <https://ed.ted.com/future-forward>.

Als u nog meer wilt weten:

- Krznaric, Roman (2021): [The good ancestor: how to think long in a short-term world](#). Londen: WH Allen. (Boek.)
- Fair public policies for all generations. An assessment framework: <https://gulbenkian.pt/de-hoje-para-amanha/en/public-policies/>.
- Niels de Fraguier (2025). [Rethinking Generation: An Invitation to embrace a Life-Centered approach](#).
- OESO (2020). [Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice](#). Vergelijkende beoordeling van het beleid, de wetgeving, de institutionele capaciteiten en de bestuursinstrumenten die de nationale regeringen en de Europese Unie ingevoerd hebben om de emancipatie van jongeren en de intergenerationale rechtvaardigheid te bevorderen.

